ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ತಾಳವಾದ್ಯ ಜೂನಿಯರ್ ಲೆವೆಲ್ ಎರಡನೆ ವರ್ಷ

ಪರಿವಿಡಿ

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ಅಧ್ಯಾಯಗಳು	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ
೧]	ತಬಲಾದ ದ್ವಿತೀಯ ಅಕ್ಷರಗಳು.	೨
೨]	ದಾದರ ತಾಳದ ಲಗ್ಗಿಗಳು.	೩
೪]	ಕೇಹರವ ತಾಳದ ಲಗ್ಗಿಗಳು.	೪
೫]	ತೀನ್ ತಾಳದ ಬನಾರಸ್ ಕಾಯ್ದಗಳು.	೫-೭
೪]	ತೀನ್ ತಾಳದ ತುಕಡಾಗಳು.	೮
೫]	ತೀನ್ ತಾಳದ ೨ ಮುಖಡಾಗಳು.	೯
೬]	ತೀನ್ ತಾಳದ ತಿಹಾಯಿಗಳು.	೧೦
೭]	ಝುಪ್ತಾಳದ ಪರಿಚಯ ಹಾಗೂ ಬದಲ್ ಠೇಕಾಗಳು.	೧೧-೧೨
೮]	ರೂಪಕ್ ತಾಳ ಪರಿಚಯ ಹಾಗೂ ಬದಲ್ ಠೇಕಾಗಳು.	೧೩-೧೪

ಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ [ಥೇರಿ]

೧.ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳು	೧೫
೧. ದುಗನ್ ೨. ತಿಗುನ್ ೩. ಚೌಗುನ್ ೪. ಆವರ್ತನ ೫. ಭಾಗ/ ಖಂಡ	
೨.ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ತಾಳದ ಮಹತ್ವ.	೧೬-೧೭
೩.ತಬಲಾ ಕಲಾವಿದರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ	೧೮
೧. ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೋ .	

ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ

೧. ತಬಲಾದ ದ್ವಿತೀಯ ಅಕ್ಷರಗಳು

ಭಾಗ – ೧

೧ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

ಧಾ ತಿರಕಿಟತಕ | ತಾ ತಿರಕಿಟತಕ |

೨ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

ಧಾ ತಿರಕಿಟತಕ | ಧಾ ತಿರಕಿಟತಕ |

ಧಾ ತಿರಕಿಟತಕ | ತಾ ತಿರಕಿಟತಕ |

೩ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

ಧಾ ತಿರಕಿಟತಕ | ತಾ ತಿರಕಿಟತಕ |

ತಾ ತಿರಕಿಟತಕ | ಧಾ ತಿರಕಿಟತಕ |

೪ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

ಧಾ ತಿರಕಿಟತಕ | ತಾ ತಿರಕಿಟತಕ |

ತಾ ತಿರಕಿಟತಕ | ತಾ ತಿರಕಿಟತಕ |

ಭಾಗ – ೨

ಧಿನ್ ತಿರಕಿಟತಕ | ತಿನ್ ತಿರಕಿಟತಕ |

ತಕ್ ತಿರಕಿಟತಕ | ತಕ ತಿರಕಿಟತಕ |

೨.ದಾದ್ರ ತಾಳದ ಲಗ್ಗಿಗಳು

೧ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

೧ ೨ ೩	೪ ೫ ೬
ಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿಟ	ತಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿಟ
*	೦

೨ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

೧ ೨ ೩	೪ ೫ ೬
ಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತೊನಾ	ತಾತಿ ಧಾಧಾ ಧಿನಾ
*	೦

೩ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

೧ ೨ ೩	೪ ೫ ೬
ಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ	ತಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ
*	೦

೪ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

೧ ೨ ೩	೪ ೫ ೬
ಧಾಗೆ ಧಿನ ಗಿನ	ತಾಕೆ ಧಿನ ಗಿನ
*	೦

೩.ಕೇಹರವಾ ತಾಳದ ಲಗ್ಗಿಗಳು

೧ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

೧ ೨ ೩ ೪ | ೫ ೬ ೭ ೮ |

ಧಾ ಧಿನ್ ನ ನ ಕಿನ | ತಾ ಧಿನ್ ನನ ಗಿನ |

* | ೦ |

೨ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

೧ ೨ ೩ ೪ | ೫ ೬ ೭ ೮ |

ಧಾ ಧಿನ್ ನಾ ಕಿಟ | ತಾ ಧಿನ್ ನಾ ಕಿಟ |

* | ೦ |

೩ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

೧ ೨ ೩ ೪ | ೫ ೬ ೭ ೮ |

ಧಾ ಧಿನ್ ತಿರ ಕಿಟ | ತಾ ಧಿನ್ ತಿರ ಕಿಟ |

* | ೦ |

೪ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

೧ ೨ ೩ ೪ | ೫ ೬ ೭ ೮ |

ಧಾ ಧಾ ತಿತ್ ತಾ | ತಾ ತಾ ಧಿತ್ ಧಾ |

* | ೦ |

೪.ತೀನತಾಲದ ಬನಾರಸ್ ಕಾಯ್ದಾ

೧ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತೊನಾ |
* | ೨

ತಾತಿತಾತಿ ತಾತಾ ತಿರಕಿಟ | ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ಧಿನಾ |

೦ | ೩ |

೨ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ |

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತೊನಾ |

ತಾತಿತಾತಿ ತಾತಾ ತಿರಕಿಟ | ತಾತಿತಾತಿ ತಾತಾ ತಿರಕಿಟ |

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ಧಿನಾ |

೩ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | ಧಾ - - ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ |

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತೊನಾ|

ತಾತಿತಾತಿ ತಾತಾ ತಿರಕಿಟ | ತಾ - - ತಾತಾ ತಿರಕಿಟ |

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ಧಿನಾ |

೪ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | ಧಾ - - ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ |

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | ಧಾ - - ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ |

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | ಧಾ - - ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ |

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತೊನಾ |

ತಾತಿತಾತಿ ತಾತಾ ತಿರಕಿಟ | ತಾ - - ತಾತಾ ತಿರಕಿಟ |

ತಾತಿತಾತಿ ತಾತಾ ತಿರಕಿಟ | ತಾ - - ತಾತಾ ತಿರಕಿಟ |

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | ಧಾ - - ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ |

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ಧಿನಾ |

೫ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ |

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತೊನಾ |

ತಾತಿತಾತಿ ತಾತಾ ತಿರಕಿಟ | ತಾತಾ ತಿರಕಿಟ ತಾತಾ ತಿರಕಿಟ |

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ಧಿನಾ |

೬ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ |

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ |

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ |

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತೊನಾ |

ತಾತಿತಾತಿ ತಾತಾ ತಿರಕಿಟ | ತಾತಾ ತಿರಕಿಟ ತಾತಾ ತಿರಕಿಟ |

ತಾತಿತಾತಿ ತಾತಾ ತಿರಕಿಟ | ತಾತಾ ತಿರಕಿಟ ತಾತಾ ತಿರಕಿಟ |

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ |

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ಧಿನಾ |

೭ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | - -ಧಾ ತಿರಕಿಟ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ |

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತೊನಾ |

ತಾತಿತಾತಿ ತಾತಾ ತಿರಕಿಟ | - - ತಾ ತಿರಕಿಟ ತಾತಾ ತಿರಕಿಟ |

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ಧಿನಾ |

೮ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | - -ಧಾ ತಿರಕಿಟ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ |

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | - -ಧಾ ತಿರಕಿಟ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ |

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | - -ಧಾ ತಿರಕಿಟ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ |

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತೊನಾ |

ತಾತಿತಾತಿ ತಾತಾ ತಿರಕಿಟ | - - ತಾ ತಿರಕಿಟ ತಾತಾ ತಿರಕಿಟ |

ತಾತಿತಾತಿ ತಾತಾ ತಿರಕಿಟ | - - ತಾ ತಿರಕಿಟ ತಾತಾ ತಿರಕಿಟ |

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | - -ಧಾ ತಿರಕಿಟ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ |

ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ | ಧಾತಿಧಾತಿ ಧಾಧಾ ಧಿನಾ |

೫.ತೀನ್ ತಾಲ್ ದ ತುಕಡಗಳು

[ತಾಳಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಕ್ರಮ]

೧ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

೧ ೨ ೩ ೪	೫ ೬ ೭ ೮
ಧಿಟ ತಾ - ತಿಟ ತಾ -	ಧಿಟ ಧಿಟ ತಾ - --
*	೨
೯ ೧೦ ೧೧ ೧೨	೧೩ ೧೪ ೧೫ ೧೬
ತಿಟ ಧಾ – ತಿಟ ಧಾ -	ತಿಟ ಧಾ-ತಿಟ ಧಾ- ತಿಟ
o	೩

೨ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

೧ ೨ ೩ ೪	೫ ೬ ೭ ೮
ತಿರಕಿಟಧಾ- ತಿರಕಿಟ ತಾ -	ತಿರಕಿಟತಿರಕಿಟ ಧಾ - - -
*	೨
೯ ೧೦ ೧೧ ೧೨	೧೩ ೧೪ ೧೫ ೧೬
ತಿರಕಿಟಧಾ- ತಿರಕಿಟ ಧಾ -	ತಿರಕಿಟ ಧಾತಿರಕಿಟ ಧಾತಿರಕಿಟ
o	೩

೬.ತೀನ್ ತಾಲದ ಮುಖಡಗಳು [ಲಿಪಿಬದ್ಧ ಕ್ರಮ]

೧ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

೧ ೨ ೩ ೪ | ೫ ೬ ೭ ೮ |

ಧಾತಿರಕಿಟತಕ ತಾತಿರಕಿಟತಕ| ತಿರಕಿಟತಕತಾ ತಿ ರಕಿಟ ಧಾ - |

* | ೨ |

೯ ೧೦ ೧೧ ೧೨ | ೧೩ ೧೪ ೧೫ ೧೬ |

ತಿರಕಿಟಧಾ- ತಿರಕಿಟ ಧಾ - | ತಿರಕಿಟ ಧಾತಿರಕಿ ಟ ಧಾತಿರಕಿಟ |

೦ | ೩ |

೨ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

೧ ೨ ೩ ೪ | ೫ ೬ ೭ ೮ |

ತಿರಕಿಟತಕತಾ ತಿರಕಿಟ ಧಾ -| ತಿರಕಿಟ ತಕತಾ ತಿರಕಿಟ ಧಾ - |

* | ೨ |

೯ ೧೦ ೧೧ ೧೨ | ೧೩ ೧೪ ೧೫ ೧೬ |

ತಿರಕಿಟಧಾ- ತಿರಕಿಟ ಧಾ - | ತಿರಕಿಟ ಧಾತಿರಕಿಟ ಧಾತಿರಕಿಟ |

೦ | ೩ |

೭.ತೀನ್ ತಾಲದ ತಿಹಾಯಿಗಳು

೧ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

ಧಾತಿರ ಕಿಟತಕ ತಾತಿರ ಕಿಟತಕ ಧಾ- - - |

ಧಾತಿರ ಕಿಟತಕ ತಾತಿರ ಕಿಟತಕ ಧಾ- - - |

ಧಾತಿರ ಕಿಟತಕ ತಾತಿರ ಕಿಟತಕ ಧಾ- - - |

೨ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

ಧಾತಿ ಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತೊನಾ ಧಾ - - - |

ಧಾತಿ ಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತೊನಾ ಧಾ - - - |

ಧಾತಿ ಧಾತಿ ಧಾಧಾ ತೊನಾ ಧಾ - - - |

೩ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

ಧಾಧಾ ತಿಟ ತಾತಾ ತಿಟ ಧಾ - - - |

ಧಾಧಾ ತಿಟ ತಾತಾ ತಿಟ ಧಾ - - - |

ಧಾಧಾ ತಿಟ ತಾತಾ ತಿಟ ಧಾ - - - |

೪ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ ಧಾಧಾ ತೊನಾ ಧಾ - - - |

ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ ಧಾಧಾ ತೊನಾ ಧಾ - - - |

ಧಾಧಾ ತಿರಕಿಟ ಧಾಧಾ ತೊನಾ ಧಾ - - - |

*

೮.ತಾಲ್ : ಝುಪ್ತಾಲ್ ಪರಿಚಯ

ಮಾತ್ರ - ೧೦

ಭಾಗ - ೪ [೨ - ೩ ೨ - ೩] ರಂತೆ

೧ ನೇ ಮಾತ್ರದ ಮೇಲೆ ಸಮ್.

೧ , ೩ , ೮ ನೇ ಮಾತ್ರದ ಮೇಲೆ ಪೆಟ್ಟು.

೬ ನೇ ಮಾತ್ರದ ಮೇಲೆ ಹುಸಿ.

ಪೆಟ್ಟು - ೩

ಹುಸಿ - ೧

೧	೨	|	೩	೪	೫	|	೬	೭	|	೮	೯	೧೦
ಧಿ	ನಾ	|	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ	|	ತಿ	ನಾ	|	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ
*		|	೨			|	೦		|	೩		

ಈ ತಾಲವನ್ನು ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಸುಗಮ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ .

ಇದು ಖಂಡ ಜಾತಿ [೫ ಮಾತ್ರ] ತಾಲವಾಗಿದೆ.

ಝುಪ್ತಾಲ್ ದ ಬದಲ್ ಠೇಕಾಗಳು

೧ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

೧	೨	|	೩	೪	೫	|	೬	೭	|	೮	೯	೧೦
ಧಿ	ನನ	|	ಧಿ	ಧಿ	ನನ	|	ತಿ	ನನ	|	ಧಿ	ಧಿ	ನನ
*		|				|	೦					

೨ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

೧	೨	|	೩	೪	೫	|	೬	೭	|	೮	೯	೧೦
ಧಿ	ನನ	|	ಧಿ	ಧಿಧಿ	ನನ	|	ತಿ	ನನ	|	ಧಿ	ಧಿಧಿ	ನನ
*		|	೨			|	೦		|	೩		

೩ನೇ ಪ್ರಕಾರ

೧	೨	|	೩	೪	೫	|	೬	೭	|	೮	೯	೧೦
ಧಿ	ನತಿ	|	ಧಿ	ಧಿ	ನತಿ	|	ತಿ	ನತಿ	|	ಧಿ	ಧಿ	ನತಿ
*		|	೨			|	೦		|	೩		

೪ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

೧	೨	|	೩	೪	೫	|	೬	೭	|	೮	೯	೧೦
ಧಿ	ನಕ	|	ಧಿ	ಧಿಧಿ	ನಕ	|	ತಿ	ನಕ	|	ಧಿ	ಧಿಧಿ	ನಕ
*		|	೨			|	೦		|	೩		

೯.ತಾಳ ರೂಪಕ ಪರಿಚಯ

ಮಾತ್ರ – ೭

ಭಾಗ – ೩ [೩, ೨, ೨,] ರಂತೆ

೧ ನೇ ಮಾತ್ರದ ಮೇಲೆ ಹುಸಿ.

೪ , ೬ ನೇ ಮಾತ್ರದ ಮೇಲೆ ಪೆಟ್ಟು

ಪೆಟ್ಟು – ೨

ಹುಸಿ - ೧

೧	೨	೩	|	೪	೫	|	೬	೭
ತಿ	ತಿ	ನಾ	|	ಧಿ	ನಾ	|	ಧಿ	ನಾ
೦			|	೨		|	೩	

ಈ ತಾಲವನ್ನು ಬಡಾಖ್ಯಾಲ್ ಗೆ ಹಾಗೂ ಸುಗಮ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ತಬಲಾ ಸೋಲೋ ನುಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇದು ಮಿಶ್ರ ಜಾತಿ [ಏಳು ಮಾತ್ರ] ತಾಲವಾಗಿದೆ.

ರೂಪಕ ತಾಲದ ಬದಲ್ ಠೇಕಾಗಳು

೧ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

೧	೨	೩	|	೪	೫	|	೬	೭	|
ತಿ	ತಿ	ನನ	|	ಧಿ	ನನ	|	ಧಿ	ನನ	|
೦			|	೨		|	೩		|

೨ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

೧	೨	೩	|	೪	೫	|	೬	೭	|
ತಿ	ತಿ	ನನ	|	ಧಿಧಿ	ನನ	|	ಧಿಧಿ	ನನ	|
೦			|	೨		|	೩		|

೩ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

೧	೨	೩	|	೪	೫	|	೬	೭	|
ತಿ	ತಿ	ನತಿ	|	ಧಿ	ನತಿ	|	ಧಿ	ನತಿ	|
೦			|	೨		|	೩		|

೪ ನೇ ಪ್ರಕಾರ

೧	೨	೩	|	೪	೫	|	೬	೭	|
ತಿ	ತಿ	ನತಿ	|	ಧಿನ್ನ	ತಿಟ	|	ಧಿನ್ನ	ತಿಟ	|
೦			|	೨		|	೩		|

ಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ

೧.ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳು

ದುಗನ್ , ತಿಗುನ್ , ಚೌಗುನ್ , ಆವರ್ತನ , ಭಾಗ/ ಖಂಡ

1. **ದುಗನ್ : ಒಂದು ಆವರ್ತಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಾರಿ ನುಡಿಸುದಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಹಾಡುವುದಕ್ಕೆ ದುಗನ್ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.**

2. **ತಿಗುನ್ : ಒಂದು ಆವರ್ತಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಭಾರಿ ನುಡಿಸುದಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಹಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತಿಗುನ್ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.**

3. **ಚೌಗುನ್ : ಒಂದು ಆವರ್ತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಭಾರಿ ನುಡಿಸುದಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಹಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಚೌಗನ್ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.**

4. **ಆವರ್ತನ : ತಾಳದ ಒಂದು ಸುತ್ತಿಗೆ ಆವರ್ತನ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.**

5. ಭಾಗ/ ಖಂಡ **: ಒಂದು ತಾಳದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ತಾಳದಲ್ಲಿರುವ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಗಾಯಕವಾದಕರಿಗೆ ಸಮ್ ಗುರುತಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ತಾಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ವಿಭಾಗ ಅಥವಾ ಖಂಡ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.**

೨.ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ತಾಳದ ಮಹತ್ವ

ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ತಾಳವು ಪ್ರಾಣವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಣದಿಂದಲೇ ಅಂಗಾಂಗಳು ಚಲನೆ ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆ ತಾಳದಿಂದಲೇ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಯವು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ನಾವು ನಡೆಯುವುದು ಸಹ ತಾಳದ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಶ್ವಾಸೋಚ್ಛಾಸವು ಕೂಡಾ ತಾಳದಗತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ತಾಳವು ಬೆನ್ನೆಲುಬು ಇದ್ದಂತೆ, ಮನೆಯ ನಡುಗಂಬವಿದ್ದಂತೆ, ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಯವು ತಾಳದ ಮೇಲೆಯೇ ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಗಡಿಯಾರದ ಸಹ ತಾಳದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೇ ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಕಾರಣ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿಯಂತೂ ತಾಳವು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ.

ಗಾಯಕನು ಹಾಡುಬೇಕಾದರೆ ತಾಳದ ಗತಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಗಾಯನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ವಿಲಂಬಿತ್ ಲಯದಲ್ಲಿ ಗಾಯಕನು ಹಾಡಿ ಶ್ರೋತೃಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂತುಷ್ಟ ಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ತಲೆದೂಗುವಂತೆ ಹಾಡುತ್ತಾನೆ. ಗಾಯಕನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕೇಳುಗರು ಮೈಮರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆನಂದ ಭರಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಪಂಚದ ವಾಸನೆಯಲ್ಲಾ ಮರೆತು ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ, ಏಕಾಗ್ರ ಚಿತ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ತಬಲಾ ವಾದಕನು ಸುಮಧುರವಾಗಿ ಠೇಕಾ ನುಡಿಸುತ್ತಾ, ಒಂದೊಂದು ಅಕ್ಷರ ನುಡಿಸಿದರೆ ಜೇನುತುಪ್ಪ ಸವಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಸಂಗೀತವೋ ತಾಳವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯದೆ ಎರಡೊಂದಾಗುತ್ತವೆ. ಇದು ಸಮರಸ, ಸಾಮರಸ್ಯ ವಿದ್ದಂತೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಲು-ಜೇನು ಬೆರೆತಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಆನಂದ ಭರಿತರಾಗುತ್ತದೆ. ಆನಂದವೆಂಥವುದು ? ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಸಕ್ಕರೆ ಹೇಗಿದೆ ಎಂದರೆ ಸಿಹಿ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು ಸಿಹಿ ಹೇಗಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರೆ ತಿಂದು ನೋಡಿದರೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅತೀ ಆನಂದವಾನ್ನು ಕೊಡುವ ಶಕ್ತಿ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿದೆ

ಸಂಗೀತ ದೇವರನ್ನು ಒಲಿಸುವ ಅತೀ ಸಮೀಪದ ದಾರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಶೃತಿ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ. ಸಂಗೀತವನ್ನು ಹಾಡಿ ರಾವಣನು ಶಿವನ ಆತ್ಮಲಿಂಗವನ್ನು ಪಡೆದು ತಂದು ಗೋಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದರಿಂದ ಭೂಕೈಲಾಸವಾಹಿತು. ಸಂಗೀತವನ್ನುಹಾಡಿ ಆಂಜನೆಯನು

ಶಿವನನ್ನುಮೆಚ್ಚಿಸಿದನು ಇದರಿಂದ ಲಿಂಗ ಪುರಾಣವೇ ಹುಟ್ಟಿತು. ಸಂಗೀತ ಹಾಡಿ ನಾರದನಾದಮಯನಾದನು. ಸಂಗೀತದಿಂದ ಸಂತ ಮೀರಾಬಾಯಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು, ಕನಕದಾಸರು, ಪುರಂದರದಾಸರು ಏಕದಾರಿ ನಾದದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡರು. ಸಂಗೀತವೇ ಉಸಿರಾಗಿಕೊಂಡ ಲಿಂ. ಪಂ. ಪಂಚಕ್ಷರ ಗವಾಯಿಗಳು ಗಾನಯೋಗಿಗಳಾದರು. ಹೀಗೆ ಸಂಗೀತದ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ವರ್ಣಿಸಿದರೂ ಕಡಿಮೆಯೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಸಂಗೀತದ ತಾಳಗತಿಯನ್ನು ಬಲ್ಲವರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಸಂಗೀತ, ತಾಳ, ಒಂದು ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖವಿದ್ದಂತೆ ಒಂದು ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ಇಲ್ಲ.

ಇದರಂತೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ತಬಲಾವಾಗಲಿ, ಮೃದಂಗವಾಗಲಿ, ಡೋಲಕ್ಕಾಗಲಿ, ಸಂಬಳವಾಗಲಿ,ತಪ್ಪಡಿಯಾಗಲಿ, ಮದ್ದಳೆಯಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಜಾಂಜ್ ಆಗಲಿ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ತಾಳವಾದ್ಯ ಬೇಕೆ ಬೇಕು. ತಾಳವಾದ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಸಂಗೀತ ನಡೆಯುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ನಡೆದರೂ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ತಾಳವು ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಟತೆಯ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.

೩.ಕಲಾವಿದರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ

ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೋ

ಬಾದಶಹ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಖಿಲ್ಜಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಾರೆಯಂತೆ ಬೆಳಗಿದ ಒಂಬತ್ತು ರತ್ನಗಳ ಪೆಕಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೋ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳದ ಸಂಗೀತ ಪ್ರೇಮಿಗಳಿಲ್ಲ.ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೋ ಅವರು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಏಟಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪತಿಯಾಲ ಎಂಬ ಊರಲ್ಲಿ ೧೨೫೩ ನೇ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರ ತಂದೆ ಅಮೀರ್ ಮಹಮ್ಮದ್ ಸೆಪುದ್ದೀನ್ . ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೋ ಅವರು ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಬಹಳ ಪ್ರಖರ ಬುದ್ದಿಯವರಾಗಿದ್ದು ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು.ಆದುದರಿಂದಲೇ ಇವರಿಗೆ ಅಲ್ಲವುದ್ದೀನ್ ಖಿಲ್ಜಿಯ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಪದವಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಆಶ್ರಯ ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೋ ಬಹಳ ಚತುರತೆಯಿಂದ ದೇವಗಿರ ರಾಜ್ಯದ ಗಾಯಕರಾದ ಗೋಪಾಲ ನಾಯಕನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಅವರನ್ನು ದಿಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಅವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೋ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಜನರ ಅಭಿರುಚಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಇವರು ದ್ರುಪದ್, ಧಮಾರ್ ಗಾಯಕಿಯ ಮತ್ತು ಸಿತಾರ್ ತಬಲಾದಂತಹ ವಾದ್ಯಗಳ ಆವಿಷ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು.